

ČIKASKI ŽUPAN DEVER NAPOVEDIJE JE VOLTO, ČE BODO SUSAČI VARNALI V PRIVATNE HIŠE

Čikaski župan izjavlja, da čikaške oblasti ne bodo kršile osebne svobode. — Zahteva omlajenje prohibicije.

Washington, D. C. — V petek je imel pred senatnim prohibicijskim odsekom glavno besedo čikaski župan Dever. Nadaljeval je s svojim pričevanjem, s katerim je prišel v petek. V Washington je prišel radi tega, ker je pred istim odsekom okolišni pravnik Olson iz Chicaga pred par dnevi obdržal mestno upravo, da je ona kriva nezakonitih prohibicijskih razmer v Chicagu. Olson je rekel, da je v Chicagu nad 5,000 kotličkov, za katere policija dobro ve in bi jih lahko v enem dnevu vse zaplenila, če bi je hotela.

Pred istim odsekom je župan Dever odgovoril na očitke Olsona s protiočitki. Pod prisojem je rekel, da je Olson govoril neresnic. Povedal je, da je Olson sam držal roke navzgor, namesto da bi preganjal buteljarje.

Danes je Dever malo postrastil tudi državnega pravdnika Crowea v Chicagu, o katerem je rekel, da ne pomaga krajevnim oblastim pri izvajanju prohibicijskega zakona.

Dever je med drugim danes rekel, da so organizirani buteljarji pregnani iz Chicaga. Pritrjuje, da je okoli Chicaga vse polno malih vasi in mestec, v katere so se zatekli buteljarji ter od tam poplavlajo Chicago s svojo brosgo. Mestne oblasti sicer nimajo nobene moči nad temi predmestji, državne in zvezne oblasti pa se nič ne zmejnijo.

In je nato povedal bridko resnico, kako suhaška postava dela iz sicer poštenih in značajnih ljudi navadne strahopetce in hlapce. Zlasti se to nanaša na tiste, ki imajo javne urade.

Stiri člani odseka — Reed iz Missourija, Harrell iz Oklahome, Goff iz West Virginije in Gillett iz Massachusettsa — so z veliko pozornostjo sledili izjavam.

Novi krvavi verski izgori v Indiji

Spet je bilo 15 ubitih in stotine ranjenih v Kalkuti.

London, 24. apr. — Brzobjavne vesti iz Indije spet pripovedujejo o krvavih izgorih med Hinduji in muslimani. Depesa iz Bengala se glasi, da je bilo včeraj v Kalkuti petnajst oseb ubitih in stotine ranjenih. Neka druga vest pravi, da je bil ubit tudi policijski načelnik v Kalkuti.

V zadnjih verskih izgorih, ki so trajali od 2. do 6. aprila, je bilo 35 oseb ubitih.

KAZNJENCI SO BREZ VSAKIH PRAVIC.

St. Paul, Minn. — V pobiljevalnici St. Cloud so kaznjenci vzporedili gladovni štrajk, da tako protestirajo proti neznošnim razmeram v pobiljevalnici. Zdaj so odgnali petnajst kaznjencev v državno jetnišnico v Stillwater, češ, da so bili voditelji upornikov. Mesto da bi posebna komisija preiskala vzroke za gladovno stavko, so pa kaznjence kaznovali. Tako se deli pravica kaznjencem. Milijonarjev ne zapirajo v pobiljevalnice.

Mussolini prepovedal kontrolo pševodov.

Rim, 24. apr. — Fašistovska vlada je odredila, da je vsaka kampanja za kontrolo pševodov zločin in kaznjiva. Pševodi policijki biro ima paziti, da se nihče ne pregreši proti tej odredbi.

Revolta proti fašizmu v Trstu?

Nemški viri so izvedeli, da je Farinacci nahajal vojaške čete proti Mussoliniju.

Benin, 25. apr. — "Vossische Zeitung" je prejela brzojavko s švicarsko-italijanske meje, ki se glasi, da je izbruhnila vojaška revolta proti Mussolinijevemu režimu v Italiji. Revolta baje vodi Roberto Farinacci, bivši oredarji tajnik fašistovske stranke in središče vstaje je v Trstu, Vidmu in Benetkah.

Polsto milijardov strazi okrajno sodišče in ječo

Trije zamorci so obtoženi napada na belopoltno dekle. Takoj se je zbrala ulična drhal, da jih linča.

Madisonville, Ky. — Prijeli so v začetku meseca tri zamorce, ki so obtoženi, da so napadli šestnajst let staro dekle. Komaj se je raznesla vest o aretaciji zamorcev, se je pričela zbirati drhal pred okrajno ječo in okrajnim sodiščem, da jih linča. Održenih je bilo večje število milijardov, da strazi okrajno ječo in okrajno sodišče, dokler jih ne prepelejo v državno ječo. Zdej so jih privedli iz državne ječe v Madisonville, ječo in sodišče pa strazi pet sto milijardov.

Okrajni sodnik Ruby Laffoon je izjavil, da prične takoj obravnavo, ako veleporota dvigne proti zamorcem Columbus Hollisu, Bunyan Flemingu in Nathanu Bardu obtožnico. Državni pravnik naznanja, da bo zahteval smrtne kazni.

Zdej se je potreba postaviti še vintice ali pa pripraviti elektrificirani stol in zamorci se preselijo na drugi svet, če so krivi ali nedolžni.

Zamorec Hollis je že priznal hudodelstvo po načinu, po katerem se od zamorcev dobe izjave. Priznal je, da je samo šedeloval pri zločinu, njegova tovariša sta ga pa izvršila.

Cela procedura se vrši, kakor da bi bili zamorci pred vojnim sodom.

Zamorci so bili prijeti 12. aprila in odvedeni v državno kaznišnico. Zdej so jih milijardi prignali sem, da bodo sojeni.

In tako postopanje se imenuje pravično. Zakaj ima bel človek čas, da se pripravi za obrambo, zakaj se tak čas tudi ne dovoli zamorcem, ako je obtožen zločina?

Razstrelba municije na Grakem.

Atene, 24. apr. — Šest oseb je bilo ubitih in 11 ranjenih valed eksplozije bojnega materijala v skladišču pri Harmankeju.

REŠITEV ZA RUDARJE JE V JAVNEM LASTNIŠTVU IN KONTROLI

Tako se je izjavil Murray pred kongresnim zborniškim odsekom za meddržavno trgovino.

Washington, D. C. — Philip Murray, podpredsednik rudarske organizacije United Mine Workers, je pred kongresnim zborniškim odsekom za meddržavno trgovino izjavil, da se vprašanje življenjske meze v premogovni industriji da rešiti z javnim lastništvom in demokratično kontrolo premogovne industrije. Izpraveval ga je kongresnik Hudson iz Alabame in Murray je izjavil, da rudarji zavzemajo še vedno tisto stališče, ki so ga zavzeli na konvenciji leta 1920. To pomeni, da naj premogovniki postanejo splošna ljudska last, rudarji pa naj bodo direktno zastopani v upravi premogovne industrije, da vladna delavska politika ne postane izkoriščevalna.

Murray je razložil potrebo delavskega zastopstva v upravi premogovne industrije, na ta način, da je rekel, da mora delavstvo vedno odbrati svoje gospodarske organizacije, da varuje z njimi svoje gospodarske interese, pa če ima opraviti s podjetniki ali pa vlado. In če vlada postane podjetnik, tedaj so rudarji opravičeni do glasu v telesu, ki sklepa o sredstvih, ki jih rudarji potrebujejo za svoje življenje. Unija ne bo nikdar popustila od pravice, da lahko pusti delo, kadar hoče.

Thomas Kennedy, finančni tajnik rudarske organizacije, je pričal, da taktične, ki jih prejemajo lastniki antracitnih premogovnikov, znajo do dveh dolarjev petdeset centov od tone. Te pristojbine se morajo plačevati ne glede na to, kje se premogovnik nahaja. On povdarja, da komisija ni mogla dognati pravih produktivnih stroškov za delo, ker premogovniški podjetniki mešajo v produktivne stroške tudi plače advokatov in višjih uradnikov.

NADALJINI POTEGI STAVKE V PASSAICU, N. J.

Novi šikane za stavkarje. — Te šikane so vrtanje olja v ogenj. — Podjetniki so se zatekli k sodnijskim prepovedim.

Paterson, N. J. — Ko so postavili poročilo \$25,000 za Albert Weisborda, organizatorja passaickih tekstilnih delavcev, in je bil Weisbord prost, so ga takoj zopet aretirali. Aretil ga je šerif Nimmo in ga odgnal v garfieldsko ječo. Zopet je bilo zanj določena poročila na \$25,000.

Obtožba veleporote je bila proglašena, ko je Bainbridge Colby, državni tajnik ob času Wilsonove administracije, govoril zadnje argumente, da Weisborda izpuste na prosto na podlagi postopanja "habeas corpus." Visoko poročilo, ki je bilo določeno s namenom, da se zlomi stavka, je podžgalo delavce še k večjemu odporu.

Stavkarji obdržujejo velike shode v Wallingtonu na travniku, ki ga jim je prepustil župan Samuel Nelkin v to svrhu. Shodi se obdržujejo v mestih, ki so v okolici Garfielda, kajti iz Garfielda je prepodil stavkarje šerif Nimmo s šikanjem postave proti nemiru in nepokoju.

Forstman-Hoffman kompanija je izpostavila zelo ostro sodnijsko prepoved proti stavkarjem. Prepoved je izdana tudi proti Odboru enotne fronte in proti raznim govornikom, ki so govorili na shodih stavkarjev. Moralna in finančna pomoč prihaja od organiziranih avilnih delavcev v Patersonu. Pa tudi druge organizacije prispevajo materijalno.

Krznarski delavci ostajajo pri svojih zahtevah

Podjetniki prihajajo s kompromisnim predlogom. — Ta predlog pa ponuja veliko manj, kot delavci zahtevajo. — To je vsek, da delavci ne bodo siliati o tem kompromisnem predlogu.

New York, N. Y. — Krznarski podjetniki so se poslužili nove poteze, da končajo že devet tednov trajajočo stavko krznarskih delavcev. Prišli so s kompromisnim predlogom za končanje stavke. Ta predlog sloni na starih pogodbah. Podjetniki predlagajo dva in štirideset delavnih ur v tednu mesto štiridesetih. Zahtevajo enako razdelitev dela so prezirli. To zahtevajo smatrajo stavkarji za zelo važno. Praktično so skoraj prezirli zahtevo, ki se peča s čezurnim delom. V predlogu ne omenjajo zavarovanja proti brezposelnosti. Ponudili so 10-odstotno povznanje medze mesto 25-odstotnega. Pogodbo zahtevajo za tri leta, mesto za dve leti.

Stavkovni odbor izjavlja, da je vedno akusali konferirati s podjetniki, da se napravi mir v industriji in da se dosežejo boljše razmere v industriji. Delavci so nejevoljni, da so podjetniki akusali izravnati stavko preko stavkovnega odbora.

Na tisoče delavcev je bilo v dvorani, ko so podjetniki prišli s svojim kompromisnim predlogom. In ti delavci niso hoteli ničesar slišati o kakšnem kompromisnem predlogu. Stavka se torej nadaljuje in delavci zdej vzdržujejo piketiranje ponoči in podnevu.

2500 avtostov kaznovanih.

Chicago. — Odkar je bil pred kratkim uveden sistem "samokaznovanja" v slučajih kršitve določb za avtomobiliste, je 2500 oseb plačalo kazni od \$2 do \$5 in samo trije izmed teh so ponovno kršili iste določbe.

Novi detajli kovanja zarezali proti Turkom

Pangalos namerava osvoboditi Carigrad in ga dati ligi narodov. Jugoslavija dobi hodnik do Egejskega morja. Anglija je tudi araven.

London, 24. apr. — Medtem, ko se časopisje razburja o prihajajočem konfliktu med Grejci in Italijo na eni in Turčijo na drugi strani, prihajajo na dan poročila o novih podrobnostih dozdnevne tajne pogodbe, katero sta naredila Mussolini in Pangalos za ugrabljenje Male Azije.

Sledeče nove točke tajnega pakta so prišle na dan:

1. Italija v slučaju vojne zahteva zase vse ozemlje v Anatoliji do jezera Egerdir in južno-zapadno proti Adaliji. Originalni načrt okupiranja luke Selinti je bil opuščen, ker bi Italija prišla v konflikt z angleškimi interesi v omenjenem pristanišču.

2. Jugoslavija ne dobi nobenih petrolejskih koncesij v Albaniji, pač pa dobi kos teritorija do Soluna z železnico vred in delom solunskega pristanišča.

3. Grška armada okupira Carigrad, katerega obdrži teden dni in potem ga izroči ligi narodov.

4. Italija bo vodila ekonomsko razvijanje v Mali Aziji.

6. Grška vzame Smirno in ostalo ozemlje, ki ga je izgubila po zadnji nesrečni vojni s Turčijo.

Izpemembe v originalnem načrtu, ki se tlečijo Anatolije, Albanije in Carigrada, so bile baje narejene po navodilu Sir William Tyrella, podtajnika angleškega zunanjega ministrstva, ko se je mudil na obisku pri Mussoliniju v Rimu. Vse te izpembe se je ujemajo s interes Velike Britanije. Tyrell je baje obljubil Mussoliniju, da Anglija ne bo ovirala Italije v nobenem oziru, če bo ta upoštevala njene interese in izvršila omenjene koncesije.

Kanada—Industrijski vazal Amerike

Ekonomsko osvajanje Kanade po ameriških kapitalistih je neovirano.

Ottawa, Ont. — Nicholson, poslanec v kanadski zbornici, je 23. t. m. izjavil, da Kanada postaja industrijska kolonija Združenih držav in absorbirana bo popolnoma še v tej generaciji, ako Kanada ne izpremeni svoje carinske politike. Nicholson je predlagal, da Kanada upostavi 35-odstotno carino na avtomobile iz Združenih držav.

"Veliki ameriški industrijski magnati imajo Kanado v svojih pesteh. Tukaj grade svoje tovarne in njihovi izdelki preplavljajo naše trge. Naši delavci odhajajo trumoma v Združene države. Samo iz Toronta odide povprečno 70 mož vsak dan," je rekel Nicholson.

POLICAJI V PASSAICU OBTOŽENI KRIVE PRISEGE

Izdelali so poročila, da so bile vse aretacije izvršene eno uro po prečitjanju postave proti nemiru in nepokoju.

New York, N. Y. — Policaj, ki je aretil Easther Lowell, poročevalko Federaliziranega tiska v Garfieldu, je obtožen krive prisege. Tako obtožba je bila dvignena tudi proti policaju, ki je aretil Robert Duna od Unije za ameriške civilne svobodščine. Vzrok za obtožbo je ta, da sta policaja podala pismeno poročilo, da sta bili aretaciji izvršeni eno uro potem, ko je šerif prečital postavo proti nemiru in nepokoju in zaklical, da se naj ljudstvo razide. Ta postava pa daje uro časa, da se ljudstvo razide.

Na sodišču so policaji pričali drugače. Policaj, ki je aretil Robert Wolfa, pisatelja, je pričal, da ga je aretil 35 minut kasneje po prečitjanju postave. Poročevalko Lowell so aretirali tri minute kasneje po prečitjanju postave. Z Dunom se je ravnotako zgodilo.

Odvetnik Garfield Hays, ki zastopa Unijo za ameriške civilne svobodščine, je pisal državnemu pravdniku okraja Bergen, da so policaji izvršili krivo prisego in da javni tožilec izvede zakon ne glede na to, katere osebe izvajanje postave zadene.

"TEAPOTDOMSKI" ŠKANDAL V JUGOSLAVIJI NARAŠČA IN PRETI POMESTI Z VLADO IN SKUPŠČINO

Standard Oil Co. je bila kaznovana z globo 938,000 dinarjev radi goljufanja z davki. V korupcijsko afero oljne družbe je zapletenih mnogo vladnih uradnikov; tudi radičevski voditelji so se hoteli okoristiti s korupcijo.

Dunaj, 24. apr. — (A. R. Decker, Chicago Daily News.) — Standard Oil kompanija je apelirala na sodišče v Jugoslaviji proti kazni, katere jo je zadela radi davčnih goljufij. Kompanija je bila obsojena na 938,000 dinarjev denarne kazni. Goljufijo je razkril neki uradni družbe, ki je bil odavoljen.

Jugoslavanski listi so objavili dokument, s katerim hočejo dokazati, da je Stepan Radič, vodja hrvatske kmetske stranke in prejšnji ministar prosvete, poskušal izvesti iz družbe večjo vsoto denarja s namenom, da se afera potlači. Listi tudi obžujejo dr. Mačka, podpredsednika Radičevske stranke, da je prejel štiri odstotke grafa od kontraktov glede državnega telefona; involvirana vsota znaša 800,000 dinarjev.

V korupcijsko afero Standard Oil Co. je zapletenih mnogo oseb. Najlepše pa je to, da so radičevci, ki so odkrivali korupcijo, hoteli okoristiti se s isto korupcijo.

Na konferenci radičevskih poslancev, katerih je 69, je 47 poslancev izreklo zaupnico Radiču. To pomeni novo krizo za vlado, ki bi rada obdržala hrvatsko-erbarsko, to je radičevsko-radikalno koalicio, noče pa Radič araven. Radič se zdaj mahuje s tem, da obtožuje Pašičeve ministre korupcije. Vladna kriza je bila posledica teh obtožb. Pašič se je umaknil, ampak stari balkanski hlapak je seboj vred potegnil tudi Radiča na cesto. Stori je to s tem, da je obdržal radičevca dr. Krajača, ki je bil v ministarstvu trgovine, da se je ponudil Standard Oil Co., da za pet milijonov dinarjev prepreči

Trgovski ministar Krajač pravi, da je Standard Oil Co. ponaredila račune v svojih knjigah in na podlagi tega pridržala 7,000,000 dinarjev v davku. S tem je kompanija zapadla denarši kazni in v vsoti 40 milijonov dinarjev. Boža Maksimović, ministar notranjih zadev, je odredil hitro preiskavo in dobil v roke dokumente, ki so zapletli radičevske voditelje. Maksimović pravi, da obtožba proti Standard Oil kompaniji ni bila nič drugega kakor poskus radičevcev izvesti denar iz države.

Ljuba Jovanović, državni sekretar, je objavil odprto pismo, v katerem pravi, da je Radič prejel za vlado in da je treba temeljite izpremembe v Belgradu. Ta izprememba najbrž pride, kajti s odhodom radičevcev je Unioničeva vlada izgubila večino v skupščini. Nupust skupščine in nove volitve pridejo vsek čas. Tak je danes politični položaj v Jugoslaviji.

Debe so je vrnil z Bermude brez zadržkov

Stari delavski bорец se ne čuti spopitega.

New York. — Eugene V. Debe se je v petek vrnil s soprog vred z angleškega otoka Bermude, kjer je bil nekaj tednov na poletnihih iz zdravstvenih ozirih. Nasilniške oblasti ga niso nadlegovale, da bi bil Debe pripravljen na ovire radi odvzetih mu državljskih pravic.

Debe je dejal, da se je slabo počutil na Bermudi radi neprestane nadlegovanja s strani angleških policijskih vohunov, ki so mu bili vedno za petami. Debe ostane nekaj časa v New Yorku, nakar se vrne na svoj dom v Indiano.

Kitajski milijardier v medosebni konflikt

Sovražnosti med Čangom in Vupejfu postajajo občine.

Peking, 24. apr. — Kitajska civilna vojna, ki se je od zdej vrnila med revolucionarnimi ljudskimi četami in militarističnimi reakcionarji, se zdaj pojavlja med reakcionarji samimi. Napetost med mandžurskim diktatorjem Čangom in maršalom Vupejfu je centralnih previne je vsek dan občutljiva. Poslaniki veseli, ki so se oddahnili, ko je kuominčun izpravnili Peking, so zdej v novih skrbih. Druga skrb jih miuč radi prisotnosti mandžurskega generala Vanga, zaveznika Mandžurov, čigar armada sestoji malone iz samih banditov.

Vupejfu je ardit na Čangtaolinu, ker je ta imenoval svoje ljudi v vse važne urade v Pekingu, zlasti ker je podvrzel brzobjavno zvezo svoji kontroli, pri tem pa je popolnoma prezrl Vupejfujeve pristake. Vse kaže, da hočejo Mandžuroi gospodariti v Pekingu. Valed tega je začel Vupejfu pomikati svoje čete proti Pekingu.

Naročnina: Zedinjena država (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileo \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za izposojnino \$0.00.

Naslov za vse, kar ima stik z Natom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (March 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravičnoma, da se vam ne ustavi list.

PREMOGOVNIŠKI PODJETNIKI NADALJUJEJO Z OFENZIVO PROTI JACKSONVILLSKI POGODBI V ILLINOISU IN INDIANI.

Premog, ki prihaja iz neunijskih premogovnikov, se prodaja ceneje v Illinoisu in Indiani, kot premog iz domačih premogovnikov. To se godi zaradi tega, ker premogovniški podjetniki, ki lastujejo premogovnike v Illinoisu in Indiani, postavljajo premog iz neunijskih premogovnikov, ki se nahajajo zunaj teh dveh držav, po nizki ceni na trg. Tako poroča "Chicago Journal of Commerce" o premogovem trgu v Chicago.

Zdaj je pričela z ofenzivo proti jacksonvillski pogodbi tudi Old Ben Coal korporacija. Ta korporacija je izmed največjih producentov premoga v Združenih državah. Korporacija je sledila Peabody Coal kompaniji, ker si je osigurala dobavo premoga v državi Kentucky, vrh tega je pa kupila premogovnike v Zapadni Virginiji, v katerih kopljejo brezdimni premog.

Ko je korporacija to izvršila, je zaprla deset premogovnikov v okrajema Franklin in Williamson. Kompanija ima tam dvanajst premogovnikov, tako da sta ostala odprta samo še dva. Družba seveda ne pove rudarjem, zakaj je zaprla svoje premogovnike, ampak pusti rudarje v nejasnosti, da rudarji upajo, da bodo zopet vsak dan odprti. Tako rudarji ostanejo doma in ne gredo drugam iskati dela. Kadar bo napočila jesen, bodo rudarji potrošili že vse svoje prihranke in takrat bo prišla kompanija s ponudbo, da odpre svoje rudnike, ako bodo rudarji delali za nižjo mezo.

V dvanajstih premogovnikih te kompanije dela približno osem tisoč organiziranih rudarjev, od katerih je seveda zdaj večina brez dela.

Kompanija opravičuje svoj korak v čikaškem listu z besedami, da mora biti kos konkurenci. Ali "Journal of Commerce", ki ga seveda ne čita rudarji, ker ni na prodaj v južnem Illinoisu, pa navaja druge varke, zakaj je družba kupila premogovnike v Zapadni Virginiji. Ta list pravi, da rudarska organizacija United Mine Workers ne bo delala družbi nobenih sitnosti, ker je kupila neunijske rudnike in zaprla unijske. To pomeni, da organizirani rudarji ne bodo mogli ovirati v Zapadni Virginiji produkcije v njenih neunijskih premogovnikih, kar organizacija rudarjev nima moči, da bi kaj takega tam izvedla. Iz besed pa jasno sledi, da družba želi zlomiti rudarsko unijo tudi v Illinoisu, da bi potem imela toliko večje dobičke. Ako se družbi posreči kaj takega, ne bo več postavljala na čikaški trg premoga iz neunijskih premogovnikov v Zapadni Virginiji in Kentuckyju, ampak ga postavi iz Illinoisu, ko ne bo več unije.

Glavni boj se bo odigral šele prihodnje spomlad, ko poteče pogodba med premogovniškimi podjetniki in rudarsko organizacijo. Premogovniški podjetniki se za ta boj že pripravljajo letos, to je, več ko leto dni preden poteče pogodba. Ravno tako strategijo, ki so jo pa podjetniki malo drugače izvajali, so pokazali tudi na polju trdega premoga. Tam so pripravili ogromne zaloge trdega premoga, da so stavko lahko zavlekli in tako sestradali rudarje. Na polju trdega premoga so si podjetniki pomagali z velikimi zalogami premoga, na polju mehkega premoga si pa pomagajo z dobavo premoga iz neunijskih premogovnikov in nakupom neunijskih premogovnikov.

Strategija podjetnikov na polju mehkega premoga je taka. Jacksonvillska pogodba je bila sklenjena za tri leta, da so imeli premogovniški podjetniki čas premestiti kapital z unijskega na neunijsko polje. Ta premestitev je bila že opaziti spomlad leta 1923, ko je bil storjen apel na velepodjetnike, ki so veliki nasprotniki delavske strokovne organizacije, da naj kupujejo premog iz neunijskih premogovnikov. Prosveta je takrat posvarila rudarje, da ta apel pomeni, da se kuje zarota proti njim in da naj ti zaroti posvete največjo pažnjo, da jo bodo lahko odbili. Ampak zarota se je kovala dalje z manipuliranjem železnih pristojbin za prevažanje premoga. Zopet je svačila Prosveta in dajala nasvete. To so storili tudi vsi dru-

gi pravi delavski listi. Ali glas teh delavskih listov je ostal glas vpijočega v puščavi. Prav malo delavcev se je oziralo nanj. Zdaj se kuje zadnji del zarote. Ampak še je čas, da se ta zarota razbije pravočasno.

V jeseni so kongresne volitve. Če vsak delavec — ne samo rudarji — odda svoj glas za socialistične kandidate v jeseni, ko se bodo volili kongresniki in senatorji, tedaj bo delavstvo poslalo tako močno opozicijo v kongres, da bo razbila to zaroto velike delarne močnejše.

SLIKE IZ NASELBIN

Svarilo rojakom v Kansasu.

Ringo, Kansas. — Delavske razmere v Kansasu so vedno slabše. Rudniki so po večini izprani in zaprti; kdor ima delo, se šteje srečnega in kdor ga nima, ga zastoj išče. Delo je pri nas namogoče dobiti.

Strah pred brezposelnostjo dela ljudi brezumne. Kompanije se tega dobro zavedajo, zato je ena večjih kompanij izbrala situacijo v svojo korist, izdala je ustmeno poročilo po svojih poslovalnicah, da kdor hoče delo dobiti pri dotični kompaniji, mora kupiti stavbišče pri novem rovu in staro hišo pri starem rovu ter jo prepeljati na stavbišče, potem pa kupovati svoje potrebščine v kompanijski prodajalni.

Ta poteza kompanije je čudovito uspešna, da se celo kompanijski uslužbenci čudijo, da so ljudje tako lahkoverni. Dokaz je, da je imela pred to potezo kompanijska prodajalna samo enega razvašaleca, ki ni imel kaj dela; zdaj pa ima tri in še ti komaj zdoljujejo, toliko je naročil. Dragi delavci, rojaki, ne bodite tako malodušni vsaj zdaj ne, ko imate področje pogodbo z unijo. Po tej pogodbi vam je prosto, da lahko vsak kupi svoje potrebščine kjer hoče, kar tudi kompanijski uslužbenci sami priznajo, namreč da ni nikdo primoran kupovati v kompanijski prodajalni. V blaženem strahu pred brezposelnostjo jih je nekaj že kupilo stavbišča in hiše, kar jih bo stalo mnogo stotakov. Ako imajo denar, ga bodo potrošili in lahko se jim zgodi, da bodo brez denarja in brez dela. Ako pa nimajo denarja, so se zapisali v sužnost, iz katere ne bo izhoda.

Rojaki, delavci, ostanite pri zavezi, da premog ne bo prišel iz zemlje brez vaše pomoči. Vedite, da brez vas, delavcev, kompanija ne more delati profita. Torej vsaj v zadnjem letu pogodbe ne pomagajte kompaniji prostoovoljno da vas zaslužijo. Vprašam vas, kaj imate zavedni delavci drugega od kompanije kot ostarele obrabe, pohabljenega ude in revščino, da velikokrat ni kaj na mizo položiti, ko so prazni vaši žepi. Rojaki, delavci, zbudite se, da se boste zavedli, da brez vas ni življenja za druge in da vi ustvarjate vse, ter da imate tudi vi pravico do življenja. Ne tičite se bolj v sužnost prostovoljno! Dosedaj v to še niste prisljeni. Pomnite tudi, da kdor pri kompaniji kupi, mora naprej plačati.

Vas delavce opozarjam, da se držite unijske pogodbe. Kupujte vaše potrebščine, kjer vidite, da vas bolje postrežejo in kjer dobiš boljše blago za vašo težko prislužen denar. Ne bojte se straha, ki ga ni. Ne tičite se prostoovoljno pod železno peto: ko boste enkrat pod njo, vas bo strla.

Proč z malodušnostjo, glavo pokonci! Pomnite, da brez vaše pomoči bo premog počival pod zemljo. — Nekdo, ki vam hoče dobro.

Kakšna zverinska zlodejstva potčenjajo kompanijski najeteli.

Bentleyville, Pa. — Zarkomet, posveti malo v naš Ellsworth Branch in razsvetli pamet Svabu in Zanu doktorju, da ne bosta gonila ljudi opravljati nečedno delo! Lumparija se uganja tu. Hoditi moramo na delo celih osem milj daleč, da se preživimo in ako nečemo biti stavkokazi. Tako se nam godi, kar je prišel sem kajzer Svab in začel odpirati rudnike pod "unijskimi pogoji" iz leta 1917. Delavnice so torej neunijske.

Imeli so veliko opravka, ko je nekoga jutro gorela kompanijska hiša, v kateri je živel Rus. Ko je siromak videl ogenj, je ubežal ven s svojo družino, toda takoj so ga prijeli kompanijski pretepači in ga nekam odpeljali. Pretepači so ga neumljeno in nekdo je siromaku celo streljal poleg ušes ter mu grozil, da se mora podpisati, da je on zažgal.

Ko so videli, da je mučen železski mrtov, so ga polili z vodo. In kakor hitro je prišel k sebi so ga zopet začeli bit in mučili so ga tako dolgo, da se je podpisal, da je on zažgal. Pa še za nekaj drugega so ga naganjali, da mora podpisati, toda nesrečni delavski mučenik je rekel, da ne more podpisati, pa če ga prav ubijejo.

Zakaj so tako zverinsko postopali z delavcem? Zato, ker ni hotel biti stavkokaz. Prizadeli so mu pri pretepanju mnoge rane in na plečih štirinajst palcev dolgo. Štirje zdravniki so ga preiskali, na kar so kompanijske pretepače aretirali.

Iz opisane slike lahko vidite, čitatelji, koliko svobode imamo tu delavci.

Druga nesreča se je pripetila, ko so se vračali domov rudarji iz West Five rudnika oddaljenega kakih osem milj od tu. V tem rudniku delajo večina ljudi iz Ellsworth Brancha. Nekateri se vozijo tja z avtomobili, nekateri z busom, drugi na truckih. Na nekem trucku je bilo trinajst ljudi, ki so se peljali od dela domov. S tolikim tovorom ljudi se je avtomobil prevrnil, ko so se pripeljali do Bellville in se razbili na drobne kose. Štirje so bili takoj mrtvi, deset pa so jih odpeljali v bolnišnico. Trije mrtvi so doma iz Cokeburga, eden iz Ellswortha, in sicer sta dva Rusi, Hrvat in Poljak. Eden zapušta ženo z enajstimi otroci, drugi deset otrok, tretji devet in četiri štiri. Kaj bo z osirotelimi družinami? Kdo bo skrbel za kruh?

Stavkokazov imamo vsepolno. Pridejo in gredo. Poznam jih, ki so stoprocentni Amerikanci ter niso še nikoli delali na premogu, sedaj pa jih je menda sam vrh prinesel sem stavkokaziti. Trije rudniki obratujejo in producirajo skupaj po sedemdeset železnih škafov premoga na dan. Stavkokazov je veliko vsake narodnosti. Ravno sem prišel v dotiko s tremi: dvema Hrvatoma in Rusom. V vlaku smo se našli, ko so se peljali v Monongahelo. Ko so se pogovarjali med seboj, je eden povedal, da je naredil devetdeset dolarjev plače in da bi rad pustil, a delodajalec mu noče dati plače. Grobo je stavkokaz zaklel. Dotičniki stavkokazijo v Marianni.

Rojaki, držite se proč od Ellsworth Brancha! Od vseh krajev Amerike pripeljejo sem stavkokaze. Večina so grdo zapeljani, zelo nesrečni in siromaki brez denarja. Pripeljejo jih sem in jih pripravijo ob vse, tako da morajo delati, ako hočejo živeti, drugače jih tudi tepejo.

Človek se vprašuje, ali ni to hujša sužnost, kakor nam pripovedujejo o oni, ki je bila pred stoletjem. Toda mislim, da bo tudi Svaba in Zana doktorja enkrat odnesel, kakor nas, ki ju nočemo poslušati. — Alois Humar.

Priporočilo "Prosvetnega" zastopnika.

Bon Air, Pa. — Delamo po pet dni na teden, dočim smo lansko leto delali v tem času po dva do tri dni na teden. Kakor se sliši, bomo začeli tudi letos delati kot druga leta, ker nekatere kompanije so zaprle svoje premogokope. Pri tem so imeli tudi delavci nekoliko sitnosti, dobiti svoj težko zaslužen denar ter so morali čakati okoli mesec dni, preden so dobili plačo. Gospodje že znajo potegniti delavca za nos, ko delavci nočejo delati za nižjo plačo, da bi baroni imeli večje dobičke, pa kar zaprejo premogokop. Ker ravno pišem, poročam tudi, da je bil zastopnik Prosvete v naš naselbini v Bon Airu, Pa. Rastolmačil je članom in članicam S. N. P. J. in našim čitateljem Prosvete markaj iz naselbin, kako so delavci prizadeti v več krajih, pa vseeno mu gredo še dosti prostoovoljno čitatelji in naročniki na roke. Dobil je lepo število novih naročnikov na Prosveto. Vsak pravi, da mu list najbolj ugaja.

Zastopnik je bil pri meni čez noč in čez dan sem del z njim po

naselbini ter sva dobila pol ducata novih naročnikov na Prosveto. On se tudi lepo zahvali za dobro postrebo in za uspeh vsem članom in članicam in naročnikom Prosvete.

Ker se bo Frank Lukančič nahajal par tednov po okolici Johnstowna, Pa., ga toplo priporočam našim čitateljem in naročnikom Prosvete, da mu gredo na roko in mu pomagajo pri agitaciji v vseh ozirih. Podpirajmo naš najboljši list v Ameriki, ker je v korist vsemu članstvu S. N. P. J. Priporočam tudi da si naročite knjigo "Ameriški Sloveni", ki je podučljiva in vredna svojega denarja. Priporočam Franka Lukančiča, da bi imel veliki uspeh pri razprodaji knjig. Stari in novi naročniki Prosvete iz Bon Aira se mu lepo zahvalimo za njegov trud. — Peter Bukovec.

S polja znanstva

NOVA ODKRITJA IN IZNAJDBE

ALI ŽIVE NA SEVERNEM TEČAJU LJUDJE?

Road Amundsen je priobčil v velikonočni številki norveškega lista "Aften-posten" obširen članek o svoji letošnji ekspediciji na severni tečaj. Njegova izvajanja bodo gotovo zanimala tudi naše čitatelje.

Amundsen govori v svojem članku podrobno o dosedanjih izkušnjah in znanju, ki si ga je pridobil z opetovanimi ekspedicijami v polarne kraje. Primerja razmere na morju in na kopnem, ki obdaja oba tečaja in govori o pesniškem zanosom o izgledih letošnje ekspedicije. Namen Amundsen - Ellsworthove ekspedicije je pojasniti zagotovo severnega tečaja. Človeštvo stoji pred to zagotovo kakor pred sfingo, učenci vseh zadnjih dob so se zaman vpraševali, kaj krije v sebi krajni severni del našega planeta.

V ledenih pokrajinah okoli severnega tečaja je običajno ali se razbilo v anegu in viharjih že mnogo ladij, za katerimi ni več ne duha, ne sluha. Izginile so brez sledu. Poznamo obalo Arktičnega morja, toda o 2 in pol milijona kvadratnih km površine, kamor še ni stopila noga civiliziranega človeka, nimamo pojma. Letošnja ekspedicija je pravzaprav pohod stesalecev na to neznano zemljo, ki jo našim očem zakriva polarni led. Južni tečaj obdajajo goraki gredi, pokriti s težko dostopnimi ledeniki, okoli severnega tečaja pa se led neprestano giblje in tvori nepremagljive ovire za ekspedicijo po morju. Zato je mogoče priti na severni tečaj samo po zraku.

Peary je bil trdno prepričan, da je na severnem tečaju opazoval celino. Njegov tovariš MacMillan trdi, da je videl Peary samo odseve. Po plavajočem ledu je dospel najdalje na sever kapitan Robert Bartlett, ki je vodil Pearyjevo ladjo "Karek" in prišel z Wranglova otoka na celino. Na večno plavajočem ledu ni mogoče dobiti hrane, kajti lov je tam izključen. Med lanskim poletom je videl Amundsen v teh krajih tekmo treh tednov samo enega morakega psa, in tri morake ptice. Ko se je mudil leta 1922. — 23. v polarnih krajih z ladjo "Maud", je videl domačine, ki so hodili na lov in umirali od lakote, ker niso našli nobene divjadi.

A kako je onstran nedostopne ledene pustinja severno od Beringove ožine? Amundsen domneva, da je tam celina. Letna temperatura te celine je po njegovem mnenju toliko zmerna, da omogoča življenje. Če so našli ponesrečenci številnih ribičkih ladij v teh krajih soho zemljo, ni izključeno, da so se ohranili pri življenju. Morda žive v svojih naselbinah, morda so se pomestili z domačini. Gotovo pa je, da nimajo nobenega stika s civiliziranim svetom. Amundsen pravi, da je ta domneva podobna najboljšeji fantaziji, da pa je na svetu vse mogoče. Če je onstran ledene pustije severno od Aljaska celina, ali vsaj otok, ni izključeno, da žive tam ljudje, ki so se razvili čisto drugače, kakor civilizirano človeštvo, s katerim prebivalci polarnih krajev že dolga stoletja nimajo nobenega stika.

Amundsen zaključuje svoj članek tako: "Ne pričakujemo, da najdemo v neposredni bližini severnega tečaja naselbine. Če pa bi našli tam ljudi, bi bil to najčudovitejši dogodek v novejši zgodovini človeštva. Na svetu je vse mogoče in tako tudi ni izključeno, da presenetljivo naša radio-poročila vse kulturni

tačiji v vseh ozirih. Podpirajmo naš najboljši list v Ameriki, ker je v korist vsemu članstvu S. N. P. J. Priporočam tudi da si naročite knjigo "Ameriški Sloveni", ki je podučljiva in vredna svojega denarja. Priporočam Franka Lukančiča, da bi imel veliki uspeh pri razprodaji knjig. Stari in novi naročniki Prosvete iz Bon Aira se mu lepo zahvalimo za njegov trud. — Peter Bukovec.

avet z vnetjo, da smo našli v bližini severnega tečaja potomce slavilnih in amalih raziskovalcev polarnih krajev, o katerih je svet mislil, da so našli v večnem ledu strašno smrt."

Kmalu bomo otroci cepili proti osepnicam.

Chicago. — Kose so nekdanj strašno kosile mlade in stare. Danes kose niso nič več nevarne. Otroku se vcepi gotov serum, pa je živem nevarnosti za dolga leta odtroma za celo življenje. Sedaj se bo nekaj podobnega zgodilo z neko drugo boleznijo, ki dela mnogo škribi slasti materam, četudi je ta bolezen bolj nevarna za odrasle kot otroke. To so osepnice — "measles" po angleško. Večnoma vsakdo je imel osepnice v svoji mladosti, a če se ni pridružil kaka druga re — ta bolezen ni pustila nobenega sledu. Nasprotno, kdor je prešal v mladosti to bolezen, je za celo življenje varen pred njo, medtem ko je tisti, ki je nikdar ni imel, v mnogo večji nevarnosti.

Odkar je zdravniška veda odkrila ulogo, ki jo igrajo klice — ali kakor jih znanost zove, bacili — v bolezni, so se znanstveniki z vso vnašo posveščili iskanju tistih klic, ki povzročajo posamezne bolezni. Kakor hitro je najdena taka klica, je kmalu tudi človeštvo oščeno z zdravilom proti dotični bolezni.

Zveza ameriških zdravnikov je pred kratkim sporočila svetu veselo vest, da je najdena klica, ki povzroča osepnice. Doktorja N. S. Ferry in L. W. Fisher iz Detroita sta tista dva, ki sta slednjič odkrila ali razglašila tisti drobni organizem, ki povzroča osepnice. Potegnili sta malega nepridiprava — naravnega streptococcus — na svetlo ter sta preiskala, kako vrši svoje škodljivo delo. Ugotovila sta, da se poslužuje istega načina kot vsi njegovi bratci. Ko na en ali drug način — in teh načinov je mnogo — pride v človeško telo, začne proizvajati strup, ki ga znanost imenuje toksin. Znanost pa je že našla orožje proti tokinu, in to orožje je nazvala antitoksin. Kakor hitro znanost najde povzročevalca toksina, ima v rokah že tudi način, kako ga pobiti.

Kmalu bodo zdravniški cepili otrokom serum proti osepnicam ter jih s tem obvarovali morebitnega obolenja ali na hitro odpravili že začeto obolenje. Serum proti osepnicam bodo izdelovali na isti način kot serum proti kozam. Osepniške streptokoke bodo vcepili zdravemu konju, ki bo kajpada zbolel na osepnicah, iz njegove krvi pa bodo potem pripravili antitoksin.

Seveda se bodo kmalu oglašili razni mazači, ki bodo kričavo oglašali, da imajo kake "čarve" ali kakoli proti osepnicam. Nikar ne verujte kričavam oglašoval mazačev, ki jih je vsepolno. Vedno in povsod se obrnite, kadar je potreba, na zanesljivega zdravnika, kateremu lahko zaupate.

Kadar bo novi serum proti osepnicam na trgu, bo vaš zdravnik že poskrbel, da bo vašega otroka hitro ozdravil, če bi slučajno zbolel na osepnicah.

PREIZKUŠNJE RAZKRIVAJO PTIČJE NAVADE.

Iron Mountain, Mich. — Mrs. R. C. Flanagan je lani dne 13. junija na svojem domu v Norwaysu ulovila taščico in jo zaznamovala s trakom. To taščico je ustrelil zdaj Tom Moore v Altru, Ky. Pošal je trak, na katerem je bila številka 254-531 biološkega biroja v Washingtonu, ki je dognal, kje je bila taščica lanske poletje. Take preizkušnje se vrše, da se prepričajo, če se ptiči vračajo vedno v eniste kraje gnezdit.

Zato pa imamo več ko 1500 let zgodovine!

Med ameriški Slovenci je bila najlepša sloga, bratačka ljubzen in ena sama stranka, dokler je bil tukaj samo — eden. Istotako bo, ko tukaj ostane samo še — eden.

Oča župan so sveto jezni.

Čikaški oča župan so spet zahajali železnega konja in odfrili v čudno mesto Washington, da operejo čast našega mesta. Lepo je, ker imamo korajžnega župana, katerega takoj pograbi sveta jeza, čim kdo poreče, da čikaški saloni niso zaprti in za klenjeni podnevi in ponoči in da punce, ki prodajajo zemlje, nosijo kratka krila! It's all right!

Blinkovita konvencija.

Slovenska kratkoročna zveza je dosegla rekord. V enem dnevu je sklicala konvencijo zato, da bo denar — in jo preklicala zato, ker ne bo denarja.

Kaj je z Barbaro?

Čenjenji K. T. B. Zdaj so kolekte na dnevnem redu v Kansasu. Zadnji teden so kolektali za sv. Barbaro. Ne vem, česa ji manjka, obleke ali čevljev. Jaz bi rad vedel, zakaj vsegamogoni ne preskrbi sv. Barbare z vsem, kar potrebuje, da nam ne bi še na zemlji delala nadlege. — O. sat iz Kansasa.

Vašne novice za delavce. PTIČJE GNEZDO ZGORELO V FLORIDI!

Različna pota.

G. Trunk je zapisal: "Zgodovina in Bog imajo (šolmaster, kje je dvojina?) svoja pota". Da, imata! Zgodovina gre naprej. Bog pa nazaj.

Lepi bratje!

Dragi Zarkomet! Ali je S. N. P. J. podporni organizacija ali je molzna krava? Pri našem društvu je nekaj članov starega, katoliškega mišljenja, ki pravijo: Jednota bi lahko plačevala bolniško podporo, ne da bi nam bilo treba plačevati članstvo. Jednota ima dosti denarja in lahko plačuje podporo vsem, pa naj bo član bolan ali ne.

Kar se pa tiče cerkve, so ti člani mnenja, da bi ne mogla izhajati, če bi bili vsi taki kot sem ja. To jim verjamem. — Zaenkrat se še ne podpisem.

(Ali ni g. Trunk enkrat pisal, da svobodomiselniki člani, ki nimajo več vere v peklo, lahko goljufajo jednoto kolikor hočejo? — K. T. B.)

Kako fino se znajo...

"Chicago Daily Tribune" je 23. t. m. prinesla dopis sledeče vsebine:

Chicago, 19. aprila. — Zahvaljujem se vam za sliko jugoslovanskega prestolonaslednika Petra v njegovi narodni noši, katero ste objavili v večernejši rotogravirni prilogi. Kot učenec Lindblom High šole mi ta slika zelo pomaga pri študiranju komercialne geografije. V. Van Curn.

Kadar je Johnny stien...

Kutaraki list se je poklonil Burbanku kot "učenjaku rastlin", ne pa kot agnostiku, ki ni dal nič na vero fundamentalistov. V verskih zadevah je bil Burbank čevljar, ki je predpisoval zdravila, pravi kutaraki mazač, ki sodi vse druge ljudi po svojem preudicijskem mazačstvu.

That's it! Čemu se sami ne držite tega recepta, kutarji? Zakaj silite v delavska vprašanja, o katerih se toliko razumete kot zajci na saksofon? Zakaj se vtikate v znanstvene probleme in kvasite o socializmu, o katerem nimate pojma? In končno — zakaj farani sv. Stefana hodijo h Kazimirju, namesto da bi šli k dobremu zdravniku?

Fakta.

Svet je okrogel in ima trdo skorjo. "Svijet" ima pa štiri ogle in mehko lupino.

K. T. B.

Umarila se je z biblijo v roki.

Chicago. — Mrs. Anna Simon, stara 70 let, je bila v petek našla mrtva v sobi. V roki je držala biblijo, katero je prej vedno čitala. Iz odprte plinove svetilke je uhajal plin.

Advokat je pogoltni strup v interesu klijenke

Dokazati je hotel, da strup ni strup, in da je zdravnik mrljavega oglednika izredno površen in malomaren človek.

Chicago, Ill.—Eugene McCarthy, zagovornik mrs. Bernice Zalimas, je najprvo pošteno oštel in obdelal dr. William McNallyja, zdravnik, ki je dodeljen mrljavega oglednika, češ da je lopov, ki se ne ustraši podvzeti nobene koraka samo za to, da državnemu pravniku pomaga, da bo obtoženka obsojena, na to je pa vzel prašek, ki je bil v škatičici, da dokaže, da arzenik ni strup, ako se jemlje pomalem. Mrs. Zalimas je bila obtožena, da je zastupila svojega moža.

Advokat je najprvo vzel kroglice, ki so bili v škatičici in so jih našli v telovnikovem žepu mrljavega soproga, in je rekel, da jih bo snedel.

"Zakaj pa ne poyjizete nekaj praška, ki ga je ubil?" je rekel državni pravnik.

"Well," je rekel advokat, kakor da razmišlja, da hoče ostro odgovoriti državnemu pravniku, "mogoče je čistilni prašek in šolim, če ga povijem. Ampak, če vi trdite, da je smrtonosen, tedaj — tukaj gre!"

Po teh besedah je prijel škatičico in je natresel nekaj praška v svojo roko in ga nesel v usta. Advokat je prašek pogoltnil. Čedo sodnik Worth E. Caylor se je smejal, ko je videl to demonstracijo. Nato je advokat dolžil zdravnika McNallyja, da je po-naredil poročilo o kemični analizi. Premaknil je decimalni pi-lito, da je izgledalo, da je prašek bolj nevaren, kot je v resnici. Naglašal je, da ni nobene priče, ki bi dokazala, da je njegova klijenka kupila strup, ali da se je strup našel v njeni posesti. Na o je predlagal, da jo sodnik avbodil, kajti mrs. Zalimas je e devet mesecev v ječi, dasirav- to ni nobenega dokaza, da je ona morila svojega soproga. Poroka jo je oprostil. Bila je druga porotna obravnava, ker se prva porota ni mogla zediniti na pra- orek.

PREMILA KAZEN.

Philadelphia, Pa.—Ječar Charles D. Santee, orjak po postavi, e pestjo pobil na tla v celici kaznjence Fraleyja in nato mu e še svoja kolena porinil v tre- ruh, tako da je kaznjence ome- lel. Kaznjence Fraley je zelo liske postave. Zaradi te brutal- nosti je bil jetnik obsojen na enurno globo pet sto dolarjev. Denarna kazen je premila za or- aškega strahopetca, ki trpinči kaznjence, ki si ne morejo po- nagati.

Pijani suhaški agent.

Chicago. — V neki celici na entralni policijski postaji je respal petkovo noč svojega aška suhaški agent Herbert Harris. V luknjo so ga odpeljali, o je njegov avtomobil treil v ekega drugega. Neki policaj, ki e bil priča trčenja, je pogledal Harrisov avtomobil ter zagle- al suhača, ki si je zaspano mel i. Jasno je bilo, da je uničil nalo preveč tiste kapljice, za ka- ere uničevanje je plačan iz že- ova meriških davkoplačevalcev. Prevzet vinskih duhov je zadre- al in končno se je znašel v cel- i. Kasneje je prohibicijski urad i, kjer je prespal svojega mač- oloži za svojega pijanega a- enta \$1,000 poročila.

Povodenj v Moskvi.

Moskva, 24. apr. — Reka Mo- ka je začela večerj naraščati e je poplavlila nizine v pred- nestih. Na tisoče družin je mo- lo zapustiti svoje domove. Lo- alna sovjetska uprava je orga- nizirala reševalno akcijo.

Ameriški zdravniški posetijo Ev- ropo.

New York. — Dve večji skupi- ni ameriških zdravnikov odputu- ta to pomlad v Evropo, kjer obo studirali zdravniške metode a vodilnih klinikah v Franciji, i, Nemčiji in Avstriji.

Ali želiš znati pravilno pisa- ti tlat angleško? Naredi si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- je izdala in ima na prodaj ajtevna matica S. N. P. J.

Belgija izgine z zemlje- vida

Polovica prebivalcev — Valoni — silijo k Franciji, ostali — Flami — pa k Nizozemski.

Brussels, Belgija. — Belgijci zadnje čase popolnoma resno go- vorijo o svojem koncu. Nič čud- nega ne bo, če bo tista Belgija, za katere teritorialne pravice se je navidezno Anglija podala v svetovno vojno, kratkoma zgi- nila z evropskega zemljevida.

Kdor misli, da živi v Belgiji kak belgijski narod, se moti. Ta v resnici živijo Flami in Valonci, kega naroda sploh ni. V Belgiji ki se v plemskem, političnem in kulturnem ozirju ločijo še bolj kot recimo Slovenci in Srbi. Slo- venci in Srbi so vsaj istega ple- mena, dočim Valoni in Flami ni- so.

Stari preprič med tema dvema skupinama se vleče že dolgo ča- sa, toda po svetovni vojni pa je tako silno narasel, da obe stran- ki resno govorita o razporoki, kar seveda pomeni razcepljenje Belgije.

Valoni so keltskega plemena ter živijo v južnem delu Belgije; njih glavna središča so Namur, Liège in Luxemburg. Govorijo posebno narečje francoskega je- zika, ki ga imenujejo "belgijska francoščina". Po številu jih je kakih 3.250.000. Hočejo se pri- družiti Franciji.

Flami prebivajo v provincah Flandrija, Antwerpen, Brabant in Limberg. Plemena so teyton- skega ter govorijo svojo flamišči- no. Oni so v ozkem sorodstvu z Danci in zato je jasno, da se hočejo združiti s sosednjo Nizo- zemsko. Flamov je okrog 3.750.000.

Na obeh straneh se vneto agi- tira za odcepljenje. V slučaju razcepljenja bi bila Belgija sko- ro dobesedno razkosana na pol. Francozi bi dobili izredno boga- ta industrijska središča na jugu, dočim bi Nizozemci dobili boga- to obalo z mnogimi prvovrstnimi lukami in glavno mesto Brussels.

Sedanja belgijska vlada je skrupulana popolnoma protina- ravno. V njej namreč sedijo so- cialisti, katoličani in krščanski demokrati. Valoni so odločno pro- ti tej vladi. V katoliški (kleri- kalni) stranki pa se zadnje čase pojavlja močno fašistično giba- nje.

Belgija se nahaja v neprijetni finančni krizi. Belgijski frank je precej padel, kar pripisujejo zla- sti Ameriki, ker ni hotela dati posojila.

Sedanje separatistično gibanje kaže, da bo mogoče Belgija kma- lu zginila z zemljevida.

TRJE RIBIČI REŠENI.

Chicago, Ill.—Trije ribiči so šli zgodaj zjutraj pobirat mreže, ki so jih imeli nastavljene na Mi- chiganskem jezeru. Čoln, v ka- terem so se peljali po mreže, je dobil luknjo. Na jezeru je bila gosta megla. Obrnili so čoln, kjer so mislili, da dosežejo kop- no. Prišli so s čolnom na mesto, kjer so se lahko držali za skale. Nekdo je slišal njih klice na po- moč in je obvestil rešilno stražo, ki je šla ponje in jih rešila iz ne- varnega položaja.

Spomin.

Ivan Cankar. — Danes ni fa- lota, ki ne bi spoštljivo govoril o njem! Pa je tudi vedel Cankar, kako je s takimi zadevmi. Čenil je ves mili narod, poseb- no tiste, ki so ga vse žive dni kličofutali in ga danes slave. Li- zune v frakih in damice v čip- kah je ljubil iz dna svojega arca. Tako-le je pri neki priliki dal duška svoji ljubezni:

"Kadar umrjem, bi bil rad po- kopan na Vrhniki, na tistem bregu, kamor najlepše sije soln- ce. Vsa bi se akrlil, le eno roko bi rad molil iz groba, da bi sve- to kazal — figo."

Vem, da nikakor ni primerno razburjati narodne delavce s ta- kimi spomini, zato pa — pika! Fix.

Prodaj za informacije

Odgovori na vprašanja.

Cleveland, Ohio. — Ne, alpin- ci so bili Italijani. V Avstriji so vojaške enake vrste imenovali "planince", oziroma med svetov- no vojno "gorske strlece".

Večni iz Jugoslavije

Strašen samomor v bližini. Zavod za umobolne v Stenjevcu pri Zagrebu je bil 9. aprila po- zorišče strašnega samomora. O- kolo šestih zvečer so nekateri u- službenci zavoda zaslišali a hod- nika grozen krik. Pohiteli so na hodnik in našli pred straniščem v mlaki krvi starejšo žensko, ka- teri so lezla čreva iz trebuha. Bolničarji so prenesli nesrečnico v operacijsko sobo, kjer so ji zdravniki takoj nudili prvo po- moč. Žena ni je v živčnem na- padu s kuhinjskim nožem pre- parala trebuh, si odrezala osem metrov črev ter jih vrgla na hodnik. Po tem pa se je sgrudila in padla v nezavest, iz katere se ni več prebudila.

Mrtvec na odru, a hila v pla- menu. V Fužinah v Gorskem kotaru je umrl nedavno 75 letni kajšar Blaž Kozlarič. Položili so ga na mrtvaški oder in čuvala ga je ponoči ker ni imel svojcev neka stara žena. Vlede lakre iz lokomotive se je vnela alamnata streha in v trenutku je bila vsa kajša v plamenu. Gasilno dru- šтво iz Fužin je rešilo že močno ožgano truplo mrlja, poslopje z bormim pohištvo pa je pogore- lo do tal.

Politični simboli. Na izpra- njeno poslaniško mesto v parla- mentu je prišel narpestnik na- ravnost iz zapora. Osumljen je bil, da se brati s hajduki. Ta poslanec pripada demokratski stranki. Zares, naš parlamenta- rizem in naša demokracija sta silno simboljena.

IZ PRIMORJA

Radi pijanega fašista Rijav- ca. Avgust Kovačič, Martin Me- don, Stanbko Kovačič, Karel in Rafael Pik iz Avč so bili obtože- ni, da so pretepli fašista Josipa Rijavca. Ta človek, ki je že pre- cej v letih, je vdan pijaci. Vpi- san je v fašistovski organizaciji in se radi tega obnaša precej iz- zivalno. Rijavec je najbrže v pijanosti padel in se nekaj po- tolkel. Pri razpravi v Gorici so bili štirje obtoženci oproščeni. Medon pa obsojen na 5 mesecev zapora.

Detomor. V Mirnu je zako- pala 19letna F. F. na vrtu svo- jega novorojenčka. Drugi dan je šla delat, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. Ko je videla, da že polzvedujejo za njo orožniki, se je sama javila na stražnici. Odpeljali so je v goriške zapore.

V Bazovici pri Trstu so poko- pali posestnika Antona Grgiča. Delaven in resen je bil vpošte- van in spoštovan povsod.

KAKO JE MISLIL EMIL ZOLA O TRAGIKI RUDARSKEGA ŽIVLJENJA.

O težkem življenju naših ne- srečnih rudarjev, katere se ne- dač odpušča iz dela in krati njih- ov zaslužek, bomo še pisali. Vprašanje naših rudarjev, njihovega življenja in njihovih borb je sploh poglavje zase, ki ni še dobilo svojega vrednega tolmača in glasnika. Trpečim fracoskim rudarjem je pa po- stavil veliki francoski pisatelj Emil Zola večni spomenik v svo- ji knjigi "Germinal". Vredno je omeniti baš sedaj, kako je Zo- la sodil o usodi rudarskega pro- letarijata. Leta 1885. je pisal založniku omenjene njegove knjige naslednje:

"Prosil ste me, naj napišem predgovor za ljudsko izdajo "Germinala", ki jo hočete po- sebnorazširiti med delavci v provinci. Ker se z ozirom na cenzuro ne morete otresti goto- vih pomislekov, polagate poseb- no važnost na to, da vas pomir- im s tem, da vam povem, da ne mislim z "Germinalom" razbur- jati duhov in jih klicati na ba- rikade. Rad ustrežem vaši žer- lji ter povem še enkrat, kar sem že rekel: "Germinal" je delo sočutja in ne revolucije. Kli- čem najzarečnejšim tega sveta, ki so na krmlju družbe: Bodite pozorni, ozrite se v notranjost zemlje in poglejte nesrečneže, ki tu delajo in trpe! Morebiti je še čas, da preprečite katastrofo; čas tirja od vas več pravičnosti. Če nečete, da narodov ne doleti taka katastrofa, kakor jo do da- nes svetovna zgodovina še ne beleži, bodite pravični! Sei sem v delavski pekel in nisem nič za- kril in nič olepšal, ne socialno izkoriščanje, ne nesramnost, ki jo povzroča beda. Naslikal sem

sliko, ki ne more biti popolnej- ša, ograbnosti tudi nisem prezrl, da se vam zasmili žalostna živ- ljenjska usoda sužnjev. Resnič- no, za mlada dekleta nisem pi- sal, borejo pa me v družinah in oni, ki delajo.

Če sem obudil sočutje in pra- vičnost, sem svoj namen dosegel. Če se pa jutri tla odpro in iz njih izbruhne nepričakovano ne- sreča, bo meni znamenje, da me niso poslušali."

RAZNO

Nečuvno pranjeverje. V Brusselsu se je zgodil nečuv- en slučaj, ki bi bil kmalu zahteval mučeniško smrt žene nekega zdravnika. Sin nekega peka je nenadoma zbolel in prijatelji družine, vsi vneti spiritisti, so svetovali, da je otroka le na ta način mogoče ozdraviti, če zaja- mejo prvo ženko, ki jo srečajo na pokopališču. Družina je šla na pokopališče in pograbili so ženo zdravnika, ki je bila slu- čajno tam. Vlekli so jo v hišo bolnika in jo tam hoteli živo se- šgati v razbeljeni peči, češ, da je tako mogoče doseči popolno okre- vanje sina. Slučajno se je sin pohvalil, da se čuti boljkega in namero so zaenkrat opustili in ženo izpustili. Oblasti so seve- da posegle vmes. Čudno, da se v Evropi zopet pojavljajo sre- dnjeveške vrače.

Najstarejša človeška lobanja najdena v Avstraliji.

Melbourne, Avstralija. — Dr. Colin Mackenzie je v bližini reke Murray izkopal človeško lobanjo, ki jo je nazval Cohunova lo- banja. Dr. Mackenzie je priznan antropolog. On izjavlja, da je ta lobanja starejša kot kateri dru- gi doslej najdeni človeški osta- nek, vključivši rodeško, pilt- daunsko in talgajsko lobanjo. Ta

najbda potrjuje trditev, da je okrožje reke Murray eden naj- važnejših krajev na svetu, kar se tiče antropologije.

Za vse bolezni — eno zdravilo.

Chicago. — Tri čikaški znan- stveniki so si postavili za člove- štvu izredno važen cilj, poiskati namreč tak serum, ki bi prema- gal napade vseh takih bolezni, pri katerih igrajo ulogo bakteri- je. Take bolezni so na primer davica, pljučnica in najbrže tudi jetika.

Dr. Arthur Locke, Seymour Coman in dr. E. F. Hirsch so ti trije znanstveniki. V neki čika- ški bolnici so že bavljio s pato- loškimi raziskavami. S poskusi hočejo ugotoviti, če je njih teo- rija o enem serumu za več bo- lezni pravilna.

Za razne bolezni imamo razne serume, ki delujejo le v gotovi bolezni, kar je navadno jako ne- prilično. Mnogo časa se večkrat zgubi, predno se da ugotoviti, kako bolezen ima bolnik, in do- kler ni znana bolezen, se sedaj ne more dati serum. Če bi pa i- meli serum, ki bi bil protistrup (antitoxin) proti vsem toksin- om, bi se dalo bolniku ta serum brez vsakega obotavljanja.

Gospodinjaki kotiček

Kako pripraviti regrat.

Regrat je prijetna sprememba v hrani, ki ima tudi to dobro stran, da da človeku dober tek. Naše kuharice ga pripravljajo le kot navadno solato z ocom in oljem ali slanino, dočim ga angleške gospodinje kuhajo. Ker je prvo znano, je tu navodilo sa- mo za ameriški način regrata. Regrat mora biti samo tak, ki še ne poganja cvetov. Odstrani vse korenine in izberi le lepe liste. Operi ga v več vodah, nato pa ga

deni v vrelo vodo s čajno žličko soli vred. Kuhaj ga pol ure. Ta- ko kuhan regrat lahko poslužiš na mizo kot špinado s soljo, po- prom, jesihom in narezanimi tr- do kuhanimi jajci. Drug dober način je, da skuhan regrat se- sekjaš in ga daš v ponev, v ka- teri si raztoplja kos masla. Do- daš po okusu soli in popra in po- streži z raztopljenim maslom, kateremu so pridana trdo kuha- na jajca. Rumenjaki morajo bi- ti stisnjeni skozi sito in beljaki drobno sesekljani.

Ameriška mineštra.

Za apremembo je dobra tudi ta. Nareži v kocke dva kosa sla- ne svinjine (en funt) in evri, do- kler ni zarumenelo. Sesekljaj tri velike čebule in jih zarumeni v masti od svinjine. Vse skupaj vsuj v kotliček ter prilij tri kvar- te vrele vode. Dodaj tri veliko v koščke narezane krompirje, pol skodelice jesprenja, koren, repo, zrezano v male koščke in pajnt konzerviranega paradižnika. Va- ri počasi dve uri. Malo prej kot postrežeš na mizo, pridaš alico masla in pajnt vrelega mleka. Dodaj tudi par zdrobljenih bo- stonskih prepečencev (crackers).

Koruzni puding.

Naredi ga lahko iz posušene koruze. Moči koruzo toliko ča- sa, da je mehka, nato pa jo fino sesekljaj ali pa zmelj s strojem za meso. Dvoma skodelicama te zmlete koruze pridaš eno skode- lico mleka, dve stepeni jajci in alico masla. Soli in popra dodaj po okusu. Zmešano zlij v nama- zano kozico, pridaš še povrhu koščke masla in peči v zmerni peči trideset minut.

Dileča paradižnikova omaka.

Ta omaka je okusen dodatek k vsakemu mesu. Naredi jo tako-lo: Stopi košček masla v kozici za omake in pridaš sko-

delico paradižnikov (tomatoes) iz konzerve. Primesaj žličko soli in ačepes španskega popra (cay- enne pepper), pekočiko čebule, popraš malo s moko in pridaš še nekoliko zmletih klinkov ter cimeta. Duši vse to počasi eno uro, nato stopi skozi sito in pri- daš malo kisa. Poleti lahko ra- biš sveže paradižnike.

SEZNAM PRIDNE SLOVENSKEH ORGANIZACIJ V CHICAGO.

Soc. klub št. 1 JSE.—Dramska pred- stava v nedeljo, 2. maja, v dvorani SNPJ.

Dr. "Evon" št. 70 JSE.—Vaselen v soboto, 3. maja, v dvorani SNPJ.

Pevski zbor "Slovan"—Koncert v nedeljo, 30. maja, v Slovenskem na- rodnem domu v So. Chicagu.

Dr. št. 1 SPS.—Piknik v nedeljo, 20. junija, na Steinbojevem vrtu v Willow Springsu, Ill.

Zveza slovenskih organizacij.—Pik- nik v nedeljo, 4. junija, na Steinboje- vem vrtu v Willow Springsu, Ill.

Dr. "Danica"—Piknik v nedeljo, 12. junija, na Albert Minichovem vrtu, Lyons, Ill.

Dr. "Zarja"—Piknik v nedeljo, 25. junija, na Steinbojevem vrtu v Willow Springsu, Ill.

Dr. št. 550 SNPJ.—Vaselen v so- boto, 2. oktobra, v dvorani SNPJ.

Dr. št. 55 SNPJ.—Vaselen v sobo- to, 9. oktobra, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1 JSE.—Dramska pred- stava v nedeljo, 5. decembra, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1 JSE.—Silvestrov na- bava v petek, 31. decembra, v dvorani SNPJ.

Dr. "Slovenija"—Nadnarodna vasel- nica v soboto, 8. januarja 1927, v Ma- rodni dvorani, W. 16th St. in S. Basine Ave.

Soc. klub št. 1 JSE.—Dramska pred- stava v nedeljo, 30. januarja, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1 JSE.—Dramska pred- stava v nedeljo, 27. marca, v dvorani COPS., 1128 W. 18th St.

Soc. klub št. 1 JSE.—Dramska pred- stava v nedeljo, 1. maja, v dvorani SNPJ.

Opmem! Ako prireda vsaka dru- štva, ni v gornjem seznamu, obvesti- te tajnika Z. S. O., da jo uvrsti.

John Fritz, 1254 N. Basine Ave.

OD OBAĻI DO OBAĻI

Fin tobak v Chesterfields so splošno odo-
brili kadilci v vsakem kraju širom Zdru-
ženih držav

Chesterfield

Tak sloves je treba zaslužiti

CHESTERFIELD IDEALIZM LIGGETT & MYERS TOBACCO COMPANY

Pozna sročca

Po F. Hanuschu: Maksim Svetlič.

Ob poletnem večeru je bilo; v času, ko imajo tudi posli pristo in to seveda ni kmalu, temveč še pozno zvečer. Na vasi je vladal mir, le s polja je bilo čuti narodno pesem, ki so jo pele vračajoče se žanjice.

Pod staro lipo ob vaški mliki sta sedela Marjanica in Peter. Molče sta sedela kot bi pozabila drug drugega.

Zamišljen je vlek Peter svoj živček in opazoval, kako se kopeljejo zvezdice in luna v mliki. Marjanica pa je držala roke v naročju ter se igrala s prsti. Pogledala je večkrat od strani Petra, ki pa teh pogledov očividno ni opazil, ker ni na nje reagiral.

"Tem goskam neumnim bo že šlo vesle do petja," prekinje Marjanica molk.

"Pusti, naj pojo, dokler so mlade, saj bodo imele itak še dovolj prilike okusiti gorje in skrbi, če se že mlade ne obesimo," odgovori Peter, ne da bi gonil.

"Da, če bi bila vedela, kako se mi bo godilo v življenju, prav gotovo bi se bila obesila, bi napravila vsaj konec tem težavam," pravi Marjanica. Petru se izvije pri teh besedah globok vzdih.

"Ti gotovo nimaš prav nobene ljubezni več do mene, kar alcer ne bi mogla tako govoriti."

"Ljubezen—ljubezen ne majnika." In v dokaz za to besedo mu položi roko na ramo.

"Toda, povej mi sam; kaj pa imava midva od življenja? Ko sva se spoznala, sem imela se-

demnat, ti pa dvajset let. Oba sva bila prepričana, da se v kratkem poročiva in ustvariva lastno ognjišče. Danes imam jaz sedemindeset, ti pa štiri-deset let, pa sva še vedno tam, kjer sva bila. Ti si hlapec, jaz dekla in prav nobenega upanja ni, da bo kdaj drugače. Vsaka ptica ima svoje gnezdo, vsaka sverina primerno skrivališče in pribetaljšče, kjer more uživati ljubezen in vzgajati svoj zarod. Le posej je obojen, da mora le-ti celo življenje tuj kruh in biti poslušen in pokoren vsem muham tujih ljudi."

Marjanica si obriše s predpasnikom solze in položi glavo na Petrovo ramo.

Peter jo objame preko pasu rekoč: "Nikar ne plakaj, Marjanica; tudi jaz sem si vse drugače zamišljal in nikdar nisem verjel, da prav nič ne postanem v življenju."

"Ne očitaj si tega," odgovori Marjanica in ga pogladi s svojo žuljavno roko po zagorelem licu. "Ampak, mene jezi le to, da so vse moje tovariške omočene, da imajo svojo hišo ali vsaj svojo sobico, kjer morejo deliti z mojim veseljem in žalostjo, vzgajati svojo dečo, ki naj jim bo v podporo na stara leta."

"Ti pa nočeš otroka!" jo prekinje Peter akoraj očitajoče.

"Kot dekla otroka? Ne, ti to pa ne! Da bi morala gledati, kako sujejo tuji ljudje moje de- te sem in tja ter ga pusujejo s pankrtom? Ne, tega ne bi mo- gla prenesti, rajši ubogega črvi- ca takoj zadavim."

"Danes imaš pa čudne misli, Marjanica!"

"Čudne misli, prav! Tebi se zde te čudne, ker jemlješ vse nekako lahkomišljeno in menda-

prav nič ne misliš, kaj bo z nami na stara leta. Dokler delaš in garaš, si že dober kmetu, ko pa ne boš mogel več, pa hajdi v ubožnico. Pogledj Grčarjevega Načeta, poprej jim je delal kot živina, sedaj pa berači od hiše do hiše in skupno s psi je svoje kosilce."

Petje žanjic je že davno utihnilo. V mlaki so žabe pričele svoje ljubezensko pesem, zaljublje- ni par pod lipo pa so obletavale svetilkajoče kresnice.

"Poglej, ti govoriš kot da sem jaz vsega kriv, da se ne moreva poročiti in si ustvariti lastno gospodinjstvo. Sama dobro veš, da to ravno tako želim kakor ti, toda, saj veš, kaj nama je dejal supan: 'Kaj se bodo berači ženi- li, mari zato, da se beračija po- veča?' Pa nama je odrekel do- voljenje."

"Greh in sramota je, da žu- pan tako govori," vzdikne Mar- janica. "Bog ni dejal: Boga- tinski pojdi in množijo se, pač pa velja ta rek za vse ljudi in menda sva tudi midva med nji- mi."

"Mislim da," odvrne Peter. "Sita sem službe in zahtevam, da začneš misliti, kako prideva te enkrat iz te večne ljubezni do živitve."

Peter se popraska za ušesi in šklji postrani na Marjanico; ko pa vidi njen resni obraz, pravi: "Bom videl, kaj se da storiti, mo- goče pa je pojde kako."

"Marjanica, vrata bom zapri," se oglasi moški glas iz bližnje hiše.

"Gospodar kliče. Zdrav, Pe- ter!"

"Zdrava, Marjanica!"

Stisneta si roke ter odideta vaak svojo pot.

Zlezel sem z lipe, kjer sem se-

šel na veji, primorano prislu- škovati tej žalostni zabavi.

Po petindvajsetih letih sem imel sopot posla v tej vasi.

Bilo je predpustom.

Mrazga zimskega jutra sem prišel mimo vaške cerkvice. Pred cerkvico je stala gruča žensk, starih in mladih. Vse so rado- vedno rle k vratom, kakor bi pričakovale, da pride iz cerkve papež in jim podeli svoj blago- slov.

Baš sem hotel nadaljevati pot, ko se odpru cerkvena vrata in iz cerkve prihaja prav čuden sva- tovaški izprevid. Stara ženica z nagubanim obrazom, belimi lasi in upognjeno postavo, oprta z eno roko na palico, z drugo pa na istotako starega možička, ki se je tudi upiral na palico.

Bila sta siromašna, a čedno oblečena in zrla sta z zadovolj- stvom na čakajoče radovedneže. Zeleni venček, ki ga je nosila ne- vesta, se je kaj čudno podal na maločlovekove sive lase; ženin pa je nosil zelen šopek v gumbnici.

Par siromašna oblečenih sta- riš ženic so jima bili svatje.

"To je pa menda zlata poro- ka?" vprašam v bližini stoječo žensko.

"O ne, to je pa stari Peter s svojo Marjanico; danes sta se šele poročila."

Začudil sem se temu odgovo- ru. Skoro mehančno me je po- tegnil za seboj isprevid, hotel sem videti, kje sta dobila svoj dom, Peter in Marjanica, ki sta mogla tako dolgo čakati na za- konsko srečo.

Svatje so šli po vasi in spre- mljali so jih radovedneži ter delali neokusne dovptje. Mimo vseh kmečkih hiš, kjer sta služila in živel težko življenje brez vese- lja in dobrot, so hodili. Na kon- cu vasi pa svati zavijejo v malo borno hišico.

Ko pridem do hišice, čitam na njej z velikimi črnimi črkami na- pis: "Občinska ubožnica."

Za naše farmarje

RAZNI NASVETI.

Čebelarji, ki ste že morda ime- li akodo radi zastropljenja čebel s kostanjevim cvetjem, dobite dobra navodila za preprečevanje iz- cikularja št. 301, ki ga je izdala poljedelarska preizkuševalnica v Berkeleyju, California. Pišite po "Buckeye Poisoning of Honey Bees" na naslov: California Ex- periment Station, Berkeley, Cal. Buletin dobite zastonj.

Zdaj je čas, da pogledate k va- šim čebelarjem in se pripravite, ako imajo matico. Ko bo lep solnčen dan, skrbno pregledajte vse znake, pa boste dognali, če je v panju matica. Zdaj morajo namreč bi- ti že zložena jajčeca, male bele piklice, od katerih so nekateri morda že zvaljena. To je znak, da je matica navzoča; če teh belih piklic ni, tudi maticice ni v pa- nju. V takem slučaju morate pa- nju takoj preskrbeti matico, drugače se zgodi, da bo čebeljni rod kmalu izumrl. Dobro kranj- ako ali italijansko matico dobite pri vsakem večjem gojitelju ma- tic, uvedite pa jo v panj na tak način, kakor vas gojitelj nauči. Pazite tudi, da ima panj naj- manj tri okvire medu, ker toliko jim je neobhodno potrebno, da preživijo svoj zgodnji zarod. Če toliko medu nimajo, jih krmite z redko zastropljenim sladkorjem, ki se je nekaj časa kuhaj v vreli vodi. Ko jim dajate razredčeni sladkor, morate biti gotovi, da je dovolj redek, da se ne bo str- dil. Posodo za krmjenje lahko ku- pite, ali jo pa naredite sami iz navadne kositerne kanglice, v katero nabodite nekaj lukenj in jo vdelaite na vrhu nad okviri z voakom.

Gnoj na kupu, ki se je strdil, da ga je težko kидati (kar se če- sto pripeti, če se nastiljate s sla- mo) najlažje odkidate, ako se prej poslužite noža, katerega i- mate za vezanje sena. Kar prere- žite kup, kakor prerete seno v kopl. Ta vam ne da dosti dela in vendar gre potem kидanje veliko lažje in hitreje izpod rok.

Len na žago, prst v morje. — To se gotovo zgodi, kjer sekajo gozdove in zemljo preorjejo za polje. Zlasti če je hribovit svet, ga vodne poplave v kratkem ča- su izperejo ter po rekah odnese- jo v morje vse rodovitno prst. Svet je kmalu zanič za poljedel- stvo in ga tudi nobeno gnojenje ne popravi. Da se temu zlu odpo- more, je najboljša znova pogoz- diti ali pa narediti kaj takega,

kar ne potrebuje dosti kultivira- nja.

Karjola potrebuje zelo na- močeno zemljo. Bogata in rahla prst, v kateri je dovolj humusa ali organske snovi, bo naravno producirala največje rastline karjole, ki bodo tudi imele naj- lepše glave. Karjola potrebuje nenavadno veliko količino vode. Često okopavanje je potrebno, da zemlja ne izhlapi prehitro vla- ge tekotom sezone, ko rastlina naj- bolj raste.

Sladke melone. — Neki far- mar v okraju Licking v Ohiju je že 45 let sadil sladke melone (muskmelons). Pravi, da je po- skušal najrazličnejše stvari, da bi zatri črve, ki se pojavijo takoj po skajenju rastline, pa nikdar ne s popolnim uspehom. Nazad- nje je vendar našel dobro sred- stvo proti mrčesu, in od tedaj de- la tako-le: Kakemu pol škafu u- metnega gnojila, katero vsebuje veliko fosforne kisline, primeša en kvart terpentina. To vse do- bno zmeša in pusti stati čez noč. Malo količino te zmesi da v vaak kupček, ko seme melone ravno dobro počene na površje.

Da mleko ne gumi po česnu, je nemogoče popolnoma prepre- čiti, dokler se govede pase po pašniku, kjer je med travo divji česni. Po tej rastlini ima zopet duh mleko, smetana kakor vsi mlečni izdelki. Če odpeljete kra- ve s pašnika par ur prej, kot jih molzete, se zopetni duh malo zmanjša. Istotako je tudi z ne- prijetnim duhom druge trave.

Ramena ramena pri vozi ži- vini ni lahko ozdraviti. Lažje je preprečiti, da si živina ramen sploh ne rani. Operite konjem vsaki dan ramena s slano vodo skozi nekaj tednov, predno ko- nje vprežete.

Navodila pri barvanju.

Farmar mora znati barvati, ker vedno ga do tega vodi potre- ba, če hoče, da njegov dom iz- gleda leeno in ne razpada. Na- slednja navodila so podana na podlagi skušenj mizarjev stare šole in so vsa preizkušana kot dobra. Zato naj bi pomagala za- četniku.

1. Terpentini razmešča kit ta- ko hitro kot katerokoli olje. Če hočete ohraniti kit vlažen, ga hr- ani na steklu ali na kositerni plo- šči.

2. Ko pripravljate barvo, vedno prečitaj navodila, ki so tiskana na posodi z barvo.

3. Ako denete čopiče čez noč v vodo, jih deni pod vodo samo to- liko globoko kot so ščetine, dru- gače se poškoduje les in začne iz- puščati ščetine. Najboljše je, po- ložiti čopiče v surovo laneno olje samo toliko, da se zakrijejo šče- tine.

4. Da odstranite svežo barvo s kakaga predmeta, tudi s čopiča, se poslužite gasolina. To je veliko boljše kot terpentini in je tudi veliko pripravnejše za rabo.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Mar. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prej- mete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejme- te, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnice in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi dru- števni tajniki in drugi za- stopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.50 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ci- cero za leto \$4.50, pol leta \$3.25, za Ilano \$5.30.

Za Evropo stane za pol le- ta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sa- mi pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

5. Nov čopič si za rabo najbo- lje pripravlj, ako ga pomočiš v barvo in ga odložiš za par ur, medtem pa ga enkrat obrneš.

6. Z oljem prebarvaš maha- gonaki les ne da bi ti bilo treba površino prej gladiti.

7. Za barvanje pletenih pred- metov razredči barvo tako, da teče, rabi pa čopič z dolgimi šče- tinami.

8. Da nanovo prebarvaš kako površino, ki je postala obdrnje- na in opraskana, uglaadi površino z zato pripravljenim papirjem (sand paper). Na tako uglačano površino se prime prva barva.

9. Predno rabiš barvo, ki je stala dalj časa, jo precodi skozi žičnato mrežo, tako da so odst- ranjene iz nje vse smeti.

10. Trdo in emajlirano površi-

no pobarvaš za trajno, ako daš barvi firneža (varnish), sicer dva dela barve in en firneža ali pa vsakega pol. Neža lahko pridaš k vsaki barvi v kolikorani količini hočeš, pa pri tem ne bo nič spremenila barva.

DA SKUHAS DOBRO VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v salogi slad, hmelj, slane in vse druge potrebščine. Posla- in se prepričajte, da je doma pri kuhani vadno le najboljši in naj- nejši.

Groceries, sladčičarjem in v- dajalca klesnine damo primerni- most pri večjih naročilih. Pliše- informacijah na:

FRANK OGLAR,

4441 Superior Avenue, Cleveland

Kože boleznj pomaga ozdraviti

Za odstra- nitev kožnih izpuščajev rabite

Severa's Esko

Ni potreba da prestajate neprijetne kožne izpušča- je. Severa's Esko je izvrstno mazilo, ki je bilo razbljeno v velikem obsegu za kožne infekcije. Pri krastah, ki arpe se je izkazalo uspešno, ustavi srbečnost, kopa pomane čista in zdrava. Tisti, ki ga rabijo pravilno, da pomaga že ob prvi uporabi. To je potrjeno s množino hvalečnih pism, zadovolj- nih odjemalcev.

Severa's Esko 50c Severa's Skin Soap 25c

Vseponed v lekarnah. W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

Krasen spomin je

Zgodovinska spominata S. N. P. J. knjiga

"AMERIŠKI SLOVENC"

Knjiga je hustrvana s nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima zlato črke besedilo na hrbtu, ter krasen zlat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobotnje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovratno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj!

Gena je \$5.00

s poštnino vred.

Naročnino pošljite na upravništvo Prosveta, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISNIK 8. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 60c

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v sloven- skem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST- MENA POJASNILA.

ŽIVETI!

Spisal Ivan Cankar.

(Dalje.)

Solnčnik ji je pgal na tla v rdeči prah; spogledala sta se z motnimi očmi in sta molčala. Tam, sto, dvesto korakov od poti je stala sredi travnika gruča hrastov. Ni se zgenilo tež- ko, temno listje, na tleh je bila mehka črna pre- proga, solnce je tkalo vanjo bele rože.

Lucija je pokazala z roko; on se je ozrl z velikimi, oteklimi očmi, jezik mu je bil suh in okoren, kolena so se mu šibila.

"Ne, Lucija!"

In je stopil s poti na travo. Lucija se je oklepala njegove roke, zdelo se mu je, da se ga oklepa z vsem vitkim, mehkim, kajčim telesom. Šla sta počasi, noge so bile nerodne in so se spo- tikale ob krtinah.

"Vročje je, Bog vedi!" je ispregovoril on in sram ga je bilo neumnih besed; v glavi mu je bilo topo in trdno.

"Vročje je!"

Njene ustnice so bile odprte, da so se syeti- li drobni ostrji zobje. Oči so bile suhe in vroče kakor nebo nad njima.

Tam je bila mehka temna preproga; težko hrastovo listje je molčalo v poletnem snu; veli- ka muha je brenčala v širokem kolobarju, utih- nila je in je izginila.

II.

"Ali bi šel, ali ne bi šel?" si je mislil. Zeni- ral se je tovarišev; sam ni vedel zakaj. Zdelo se mu je, da rpu je zapisano na čelu, kar se je go- dilo v njem in z njim.

Stopil je v krmo in je ugledal obraze, ki so se mu posmihali. Troje prijateljev je sedelo v kotu za nepognjeno mizo, Pili so in kartali.

"Ali te je ujela?" ga je vprašal dolgi, jetič- ni Greben. Imel je v ustih kratko pipo in, kadar je govoril, jo je porinil v kot, ki se je globoko povesil, tako da je napravil obraz zabavljiv in ironičen vtis.

"Ujela me je!" je odgovoril Jakob mirno in je prisedel.

Večni jurist Krničar je odložil karte; ni se mu več hotelo. Ko je bil vstopil Jakob, se je ozrl nanj s čudnim, pol zasmejujočim, pol pomilo- valnim pogledom. Tudi Krničar je bil jetičen; majhen, suhljat človek sivkaste polti in redkih besed. Oženjen je bil, imel je precej beraško službo pri magistratu in se je pripravljaj nepre- stano; da bi študiral dalje; ali izgovarjal se je le bolj samemu sebi, na tihem je vedel, da je do- vršil študije in življenje. Nekoč je bil kos poeta, ali zdaj ni maral govoriti o tistih časih, ko je igral lepo vlogo nadebudnega mladeniča in veli- ko obetajočega talenta. Če ga je kdo vprašal, mu je odgovoril na kratko, da se mu je muza obesila. "Je že vedela zakaj?"

"S tisto Lucijo hodiš?"

Krničar je pogledal Jakoba naravnost in skoro arepo v obraz, tako da je Jakob umaknil pogled in mu je šinila križ v lica.

"Z njo hodim. Kaj ti ni prav?"

"Ni mi prav!" je odgovoril Krničar trdo.

"Varuj se! Ta punca je — vedomec..."

Jakob se je zdrnil, začudil. Presenečena sta se ozrla na Krničarja tudi dolgi Greben, ki je vzel pipo iz ust, in debelušni, leni Pasar, lite- rat, ki je pisal feljtone kadar ni imel za tobak, in ki je drugatje sanjarij po dolge dni udobne lene sanje in snoval načrte, o katerih je vedel, da jih ne dovoli niholi. Začudil se je Pasar in pato se je zasmejal široko in zadovoljno.

"Vedomec — dobro si jo krstil. Samo ve- domci imajo take oči."

Jakob je pogledal temno in resno.

"Vedomec torej, če hočete; Vedomec je moja nevesta!"

Krničar je udaril ob mizo, da se je prevrnil kozarec; skočil je k Jakobu in ga je zgrabil za prsi.

"Ali se ti blede?"

Jakob mu je strmel v obraz.

"Če se ti blede, te vprašam?"

"Pusti mi talovnik! Ni mi do šale."

Krničar se je obrnil počasi in je sedel. Si- vobled je bil v lica in očeh se mu svetile v čud- nem plamenu. Ali plamen je ugasoval, na ustni- ce se je vlačila zasmejujoča in pomilovalna po- teza. Pil je, in ko je nato ispregovoril, je bil nje- gov glas spet miren in skoro hladen.

"Torej si se naveličal tega življenja?"

"Do grla!"

"Če je tako, seveda! In v službo misliš?"

"Da. Prav zdaj mi je prilika ugodna, da do- bim službo, ki je zame kakor nalašč. Žurnalist sem vendarle rajši nego uradnik; neumno bi bi- lo, če bi se zakopal v urad brez izpitov. Nobene prihodnosti! Tako pa sem v tesni zvezi z dnev- nim življenjem, z literaturo, s politiko, in pre- staja mi tudi še časa, da študiram, če se mi bo hotelo..."

Sit sem tega življenja!"

Končal je hlastno kakor da bi se bil izpo- zabil predaleč.

Debeli Pasar se je smehljaj; avetila so se mu žarko tolaša lica.

"Drugače si govoril včas. Takrat bi se bil prej zakopal v urad nego v uredništvo. Če si ce- sarsko kraljevi, ali deželni, ali mestni hlapec, ti živa duša ne more očitati ničesar. Prodal si za pošteno ceno samo svoje pričlene zmožnosti. Prepričan je ti je še zmerom kolikor toliko avo- bodno, posebno če ga hraniš za zaklenjenimi durmi. Drugače pa je z žurnalizmom. Prodal si samega sebe. Tam se ne pravi zamolčati prepi- čanje, zakleniti ga za varne duri; — na semenj z njim! Zgodi se lahko, da ti je na poti ob vsa- kem koraku, zgodi se lahko, da moraš pljuvati nanj... Tvoje so te litanije, kaj se ne spomi- njaš več?"

"Če so litanije moje, tedaj mi jih pusti; o- pravim sam!"

Umolknil so; nekaj hladnega in neprijaz- nega je bilo stopilo mednje.

"Kaj delaš zdaj?" je vprašal Krničar, pol namenoma in pol zato, da bi prekinil molk.

Jakob je imel navado nekaterih poetov, da je govoril rad in ob vsaki priliki o svojih delih in načrtih. Odgovoril je hitro in gorkeje.

"Niman zdaj nič posebnega. Sami načrti me ovirajo, da bi delal, neprestano so okoli me kakor živa bitja. In bojim se zmerom, da bi ne začel prezgodaj. Kadar je delo pred mano, tedaj šele spoznam, da še ni bilo dozorelo v me- ni; in ta čut je zelo neprijeten."

"No, kaj nameravaš? Povej nam o svojih načrtih!"

Jakob se je začudil,